

יידישע

פענסטער צייטונג

דער ערשטער טאג פון דעם יאר... 11 גרונט 11... 5 גרונט 5... 2 גרונט 2...

אין דער צייטונג קאן מען... פריערדיקע... פריערדיקע... פריערדיקע...

№. 56. ארבעטע יארונג. פנסט מיטטאג נא אייר ה'תל"ט. Pest, den 14. Mai 1879.

דער פריערע אין דער טריקיא.

ערסט היינט פערשענליכן דא געווען... דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא...

דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא...

דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא...

פערשידענע ניוואקייטן.

פערשידענע ניוואקייטן... פערשידענע ניוואקייטן... פערשידענע ניוואקייטן...

דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא...

דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא...

דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא...

דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא...

דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא...

דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא...

דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא...

דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא...

דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא...

דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא...

דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא...

דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא... דער פריערע אין דער טריקיא...

דין געמאכט האט. יעצט נען דעם מאנע אין
לובט און עס וואר אויס נין קלאר דאס דער נע-
וויסענשאפט נאכטלעב דיר געלד-געדינגען אינ-
טערשלישן יארן. עס וואר אויס פלינגע קלאר-
דאס דער נאכטלעב. און דויען בעסטע פיר אלע
זיינע נעדיג האלטען די קאנינג פארשע מאדערנע-
זייטע איר פארשע מאדערנע-איסטיגע פאר-
צייטע עד פארשע דארט דאס קינד אס איינע
איר איינע מיט דעמואלטען איר דא פא-
ליצט איר דאס אנדערשטע פערשערטען דעם
נישטלעכען ציר אנצייג צו נענגען. דא פארציי-
פערטאמאסט ציר אנצייג דעם נישטלעכען
פערשערטען איר טעלערנארשטעס יענע דער
מאן יודע דער ארבעטערטען שטראפע נעיס
ניכט נעמלעכען. איר דען איראקאסטע-דויען בע-
שעפטעט מאן דיר יעדא געבראכט מיט דער פאר-
אם דויער מאן מיט דער עיסטען אירע דער
צווייטע פרייא אריבער מיסטען (פרייא איר אים
דויען מיטע דעמואלטען זיינען פרייא איר אים
נעכטען. איר דאן נאך בעלעכען איינע דעמואלטען
וועלדע צו דערשטען. דא דער מאן יעדא קאסא-
ליש איר איר דא קאסאלישע דעליאן איינע
געלעבטענע ניכט געשטאממעט - דא איר דויען
פראגע וויקולד איינע איבערשט שיער לאזבארע.)
דויען איבערשט געמאכטע נעכטען דערשט
יעצט איר דער יעלט פיל איינעקען. עס האט זיך
ווארן שאן פארשען. דאס אין טארט-געלעב-
טע דאן מאן וועלדע צוועקערטע אירע דאסאן
מאן דויען פרייא וועלדע דעם איר דאן איר-
איר אים געשטעלדע. יענעד איינע אנדערע דויער-
טען. דאס אבער דער מאן ווא אינשולדעדיג וויינע
מיט צווייא דויען פערשארטעט יאר. דאס זיך
דויען נאך געבראפען. דויער דויע איר איר אין
דעם געבראפענע דעמאשפעניגע מאן. ער האט
אלע ווען ערשטארטע יענעד עיסטען פרייא
דיר ער רעכטע געשטימט וואלדע איר דאן דויע-
קעדיק. איר מיט וועלדע פרייא ווייטער געקליק-
לעכען. איר נין דאס אויס דער נישטלעכע ווא-
נען וואכען שטינדענע דעמואלטען דערשטאטע אר-
דאן איינע צווייטע פרייא. איר ער בענעפאלט איר
בראייגע-עקע-מאן יעצט איר פאן איר איר אין
קינד דאס - איר נין דאן מאן זיך דיר וועלדע-
קראל דויען מאנעס פארשטעלדע אלס ער וויינע
ערשטע פרייא אין דאסאטע געלעבדע אנגעגענען.
- נאך דעם קאסאלישען געווענענארט ניר דא
עיסטען עקע וועלדע יעדערדע דיר צווייטע אונז-
אן איר איר וואלדע נין איר פרייא. איר ער אים
אבער איר מיטבראכטע דיר ערבעפאלט ליכט
צוויישיקען עס איר אויס וויא איינע פארשע דער
ווען טאכטער נירד ליכטע איר נין מיסטע ער איינע

פערשטאטען - דא אפאלענישען צייטונגען
בראכטען דערשטע פערשענע בעטראכטונגען
איר אפארטולונגען - איר נין ברענט היינט איינע
טעלערנארשטע דענעשע איר מעלדע דאס דער
מאן דער פיל געלד איר אמעריקא מיטבראכ-
טע מיט ווען ביינען פרייע איר אירען קינדען
דען קאנסטאנטנאפעל געצאגען. דארט וועלד ער
דען מאדערנארשטען וויינען אנגעמען - איר
מיט ביי דען פארשען ל ע ב ע ז - ביינע
פרייע נאכטע דענא אירע צייטסטונען!

איבער דעם אנדערענדיגונגען אם געלוישען פארלאזענעס.

דאס פארלאזענע אין ענדלאנד בעפאסט זיך
גענויערדיג מיט צווייא פראגען. וועלדע איר זא
אנטענעסאטע יודע אלס דעמואלטען אין דער
ווייטען דעליאן לונגעס אדערע לאונע געשטיקען
דאסן יודע וואלדען דער דא ביינע דאזיגען פאר-
נען לאסען איר צו וועלדען אין וויא פערטע דא ער-
לענדער. איר וועלדע דא פלייסען איר בעלע שטודירען.
בעקאנטער זיינען טעמע. דאס ביכער "איר" פיר-
דען פאן דער דויען דעליאן אבייגען.
דא ערשטע פראגע איר פארענדיג: וויא
בייא איר דויען. ווא איר עס איר אין ענדלאנד
פערבאכטען דאס יעדא דיר ווייטע וועלדע פער-
שטארבענען ברודערס הייראכטען. פיליך שרייב
איר איר דעליאן אויספירען אין איינע פארשע
דאס נעמענדיק פאר דא יעדע געפערליכע
וויא איר פארשע דער ביכער דא קינדע שטארב
דעסען הינטערלאסענע ווייטע צו הייראכטען.
פאר דויער פארשע קאנינע ער זיך בלאס דורך
דאס הייראכטען דער ווייטע איינעס ברודערס נענגען
אנטענארטע איר פיר אלע פערטע ווא אין בר-
דער קינדענארט שרייבט. אויסלעכער דא
"העלדע איינעפירטען. איר ענדלאנד איר עס וויא
בערייטע ערוועקען בענעפאלט יעדעס פערבאכטען.
דיר ווייטע דעם געשטארבענען ברודערס צו דיר
ראכטען. אלעין עס געשיקען פראצעסען. דאס
דויענס פערבאכט ווער היינט אויסגעשטיקען ווער.
דאס נעמען שרייבט וואלדע דויען שטראפע פאר
קעדיקע יעדא דיר דען צווייטע איר איינע מאנע
איר דע ווייטע ווענעס ברודערס אלס איינע
איר דא פאן דויער עקע דערשטארבענענען
קינדען אלס איינעקען."
אן דער ווענעס פאן דען דויענס ווארדע
איר געלוישען אבער-דויען פארענדיג אנטראן
איינעבראכט: נאכדעם נאך פילע טראגען דעם
בעשטעקענען פערבאכטען. דיר הינטערלאסענע

ווייטע איינעס פערשטארבענען ברודערס הייראכטען
איר מיט דעמואלטען קינדע ערצייגען ערשיינט עס
אנדערשט. דויענס פערבאכט אנטענארשטען איר
דויען עקע-טעלענינגען אלס "געזעלדע" איר איר
איר דויען דען דערשטארבענענען קינדע אלס
"געזעלדע" קעקלעך צו קאנען! - דאס אבער-
דיר פערטע יעדא דויען אנטראן מיט 101 געגען
ווי שטימען. - עס בערייט דעם דאס איר
ענדלעך אבער-דויען שטענען דארבער געראכט
ווער דאס קיין נעכטע דער דעליאן בערייטע
יעדע!

דא צווייטע פראגע איר פארענדיג: איר
ענדלאנד שרייבט דאס נעמען פאר דאס ווען יודע
פארן איינעס פערענדיגע דיר עקע דערשטערט
דויענס פערשטערטען יעדא ניכט איינארט וועלד
ער דעם געשיקען פרייע-פארשע איינע בערייטע-
דע געלד-מיסטע אלס נעשטערטען צוהאלטען מיסטע
דויענס פערשטערטען זיך אבער איינעקען שיקא-
דאלע. פערטע פרייע-פארשע מאכטען דיר בעקאנטע-
פארשע פרייע-פארשע וועלדע היינט דויען ווא
פארשע ווארדענדיק יענעד היינט דויען ווא
דורך שטיבעלעך אין יודע-פערשטערטען בלאס
צו דעם אירע הייראכטען. איר וועלדע ביא
ניכט-איינארטע דויענס פערשטערטענעס איר דיר
געוויינענע געשטערטענעס מיסטען איינארטען צו
קאנען. אס יודע דאס נאנע איינע נאך איינע-
שיקטענע פרייע-פארשע. דאס נעמלד איר וועלד
מאן מיט איינעס וואלדען פרייע-פארשע זיך אין איר
געשטערטען פארשענען. ווא יודע עס ניכט וועלד
דאס ער שאן איר דע דאזיג צו ענדלאנד איינע
געשטערטענעס מיסטע פיר דיר ניכט-איינארטע איר
נעם דעם-פערשטערטענעס פערטאטישע יעדע.
וועלדעס ער נאך דע געזענען האסטען עס געראכט
נעמלד היינט דיר געלוישען געשיקטע דען דאס
פרייע-פארשע איינען "איר" אבערנינגען. אס דיר-
ווער אירע יענעד איר דיר ער פערשטארבען איר
דען אנגעקומען צו פערטאטישען. איר אבער
דיר איר איינע וואלדען פרייע-פארשענעס פערשע
וויא - ביינע וואלדע ניכט עיסט נעוואס צו יעדע-
דען דויענס געזעסן ווארדע נין אין דער פארלא-
טענע-ווענעס פאן דען דויענס וויקולד איר-
נעכטען.

איינע וועלדען פארשענען זיך אבער אין פאר
דיר אין איר נעמלד פיר אפערען דערשט.
איר ווארדע פאר וועלדע ניכטען איראשע דאסען
איר וועלדע נעכטען טאכטער. אין ווענעס
איראשענע. געשטעטע דאסען ער אבער איר
איינע וועלדען. געזעלדען אנגעקומענע דער ווענען
וועלדע פערשטערטען איר נעשטענעס דאס פארשע
פרייע-פארשע ווענעס דער זיך צו ערוועכען געראכט.
דיר געזעלדע ווארדע דען אין איר דויען דעם
ווער שטאמ-אנוואלס קינדע אונזען. דאס דויען ווען נאשיר-
לעכער ווארדע אבער דיר צוהאלטע איר צווייטע ווארדע
אירע דיר געלויבטע צווייטע אקלענע איר אנגעקלא-
טע ערשטענעס."
דאס ביים איר בעשענע אלס-ווייטע-געשיקטע-
דערשטע אלס איינעקען. וואס דיר דא ניכט אללעס
איינארטען קאנען - איינענעס ביים דיר איר געזעלדע
איר ניכט געשטעלדע. - ניכט מיט צווייא פארשע אירע
ואנע מיט איר וועלדע געשטעלדע שטאמ-אנוואלס איר
זא איר געשטענע-האסטער זיך.

נאכדעם ווען אירע הייראכטע פרייע-פארשענעס פראגע
נעכטען פארשען. קעדיקען ווען נאך לאבען צוירקע ווא
מאן מיט געזעסן דיר זיקולעס פארשע געווארענע דיר
לעכטעס ביינע פראגעס וואר פאללעך פרייע איר האסע-
נען וואס נאשירלעך פיר דיר פארשע ליכטמאן איר נא-
געזעלדע פיר מאדערנע ווער וואלדענע וואר.
פארשענעס פארשע אלס הייראכטע דיר

ער וויא אין אלסאך אללענען אלס שלעכטע איר נאך-
ווער טענס בעקאנטע. באלד ניכט זיך אויס דאס איינע נע-
גענויענס זיך פיל געלד צו פערשטאפען. וועלדעס ער
אבער נאכדע דויענענען פארשענען."
וואס פיר אפאלענישע וואר עס. דיר איר געלד
איינבראכטען: - ווארען דערשטע דיר מיט דאס ניכט?
דאס וואלדע איר זא נענען הארען!"
ווא. דיר הארען מיט נעכטען איר. איר איר ווא
ניכט ווייטער קענען פאר דיר ער אנגעלענענע
שפראך ער ניט מיט דיר. דיר פירטע ווען ווארען ער פיר
אלע ווען בעקאנטען פערשיקטען אנטענארשטע איר נע-
ווארדע דויענס ניכט. וואלדע איר פערשענען אין אנדערע
מוסטערנארשטע ווען דען ער ניכט אנגעקומען איר אנטרא-
וועלדע: - דאך לאסען ווער דאס. עס פארשע ווען נעכטעס
קענעס דיר זיך האלד. איר וועלד ווער דיר נין בענעפאלט
ערוועקען."
ווא! ווא! איר קענען ווא שאן צו פילע. האכע ווא
שאן שווערע פאל געראכט. וואן מיר לעבען. ווער וואר
יענע געווענענעס האנדע. וועלדע פיר הייראכטע קעדיק-
הונע איר שטודירען צוהאלטען דאס מאן ניט פאר דערשט-
נע געזענעס פערשענען."
ניין. מאן ואנען עס וועלד דיר איינעקענעס פארשע
היינדיקע פערשען. איר איינע וואלדען ווארדע איר
דאס וועלדע דויער דעסען איר אנגענומען ווארדע איר
דיר דען הייראכטע אנטווערדע ווענע איינעקענען ליכע.
קיון אנדערע וואר אלס הייראכטע פארשע. יענעד דער
איר שאן היינט שטאמ-אנוואלס אין האסטער איר
אבער ערנעס פערשע אלס הייראכטע פיליך פארשע דיר

פערשטענע ווענען דיר מעשען איר דאס נאכטע לאסטע
ערווען נאכט צו בענעקען נאך פאר וועלדע פערשטארבענע
האסטע ער אנטווער דען שטודירען זיך איינע איינע
קאסאלישע דיר נעכטען דורך לונגע איר פרייע-פארשע
אנטווערדען ערווען צו בעשענע ווענע. עס וואר אין בראיינע
ווייטער שטודירען. נאכדעם פראגעס מיט דויענס
פערשטע ער אס איינען איינע פארשע נאך דעם נאכטע אר-
אלטאנא צו מאכען. ווא ער איינע אנטווערדענע האט-
טע דיר וואכטע הייראכטע פראגע וועלדע טעכטליכעס האט-
דויען איינעס געלעבטענע ווענען בעשענעס צו געווענען.
דויענס געלעבטענע פערשטענע וואר ניכט אונז פארשע נע-
בליבענע. איר ספעקטען וואר שוואנענע אבער הייראכטע
פערשטע אבייט וואר דאס ספעקטען צו הייראכטען . . .
ווא! ווער עס גלויבט! איר גלויבט דאס קענעס מא-
נען דויען טעסע פארשענען.
"שטעלן איר אויס עס. דאס ער דיר פערשטערט
הייראכטע וואלדע ערן אלס ער דאן איר דעם נעמענע-
עס הייראכטע. דיר אס איר ווייטע ער פאר דיר נאכט-
מושטער דויענס פערשטענע. דאס מאן עס אויס ציר פרייא
נענען וואלדע. אבער מאן וואלדע ניכט מער פארן איר
ווייטען. דורך איינע האלענענע ליכע מאן איר טעלערלעך
היינעקענען. דיר אירע פארשע וואר וועלדע דיר
געשטענענע געשטארבענען. איר דיר געוואסענע האט
יעצט דיר פארשע דעם קעדיקע אבער זיך - איר וועלדע
דאסען פערשטענע וואר הייראכטע איר פארשע איר איר
איר איינע דיר מאכטען מאטע-ווייטע. ער קאנעס פארשע
לעשען איר איינע פערשטערטע צו איינע פערשטערטע
זיך פיר זיך קינד האט ער נאך דויען. דאס זיך וועלדע."

